

ПЕРЕДПАТА на „РУСЛАНА“

вносять: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 доларів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 доларів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 доларів або 10 руб. Щоденне число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНА

Християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш. бо руске ми сердце і віра руска“. — З Русланових повілків М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5 годі по полудні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцевя в Агенції Соколовського ул. ІІ гайлонська ч.

Рукописи звертає ся лиш попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповідки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надієнім“ 40 сот. Подяки і привіт донесеня по 30 сот. від стріч а

Виборча реформа до сойму.

(Міркування неполітика).

Від довшого часу галицький сойм був не кузнею красної долі запущеного нашого краю, лиш арсеналом, з котрого на право і на ліво ровносили братовбийче оруже.

Більшість тільки й дбала о те, щоби вдержати ся при всіх своїх правах, щоби накидувати свою волю меншости і щоби широких верств дозріваючого населеня не допустити до тих благодатей, які могла би їм дати мудра і справедлива реформа самоуправи. Меншість знова витрачувала всі свої сили, щоби оборонити тих невеличких прав, які їй закони державні і краєві признавали та щоби ті права прецінь якось поширити. На таким безуцільним памотаню мивали довгі літа, а тимчасом край лежав перелогом і в міру того, як поступали інші краї коронні, як розвивали ся інші держави, сходив на задній плян.

Важну роль в тій сумній драмі грали національні відносини. Наш нарід, позбавлений вноших, упривілейованих веств був приневолений в куряльнім галицьким соймі належати до меншости, вести політику протесту і ему через до віг часи приходило ся болючо відчувати всі ті невгоди і втрати, які в такого становища звичайно випливають. Весні краєві підмоги і видатки спливали на нас, як пестоці мачухи на дітий від першої живітк, а з нашого новдоволеня кували ще в додатку наші противники небезпечну зброю проти нас, представляючи український нарід перед центральним правительством, яко ворогів усякої реформи, як противників поступу і взагалі як елемент вічно невдоволений та і неприхильний до форм новітнього державно-правного устрою.

Мимо того живненість українського народу завадала брехню всім отчим лицемірним забігам і з року на рік біла, мов таранами, в кріпкі мури феодалного устрою. Нарід наш організував ся економічно, тверезив ся, вчив ся, обєднував ся, в гадці про оден неділимий український народ. А не знаходячи дома прихильного терену для енергії своїх рук шукав его за границями краю, держави, Европи. Наш робітник виробив собі добру марку в Німеччині, а на вільній американській землі показав перед цілим світом, що й він потрафить бути хосенним і продуктивним горожанином.

Лєґенда о темнім і ледацім Русині мусіла остаточно піти до маґазину всіляких історичних пережитків, а на ві місце виступила ідея о народі великім, а закріпощенім, по крайнім кордонами, котрому годить ся якась красша доля. Та ідея поширює ся останніми часами в заграничній пресі, а від нас самих залежить, щоби она перемінила ся в діло. Визвольні рухи всіляких, багато менших і менше культурних від нашого народів, з 1848 року до нині, повинні кріпити нашу надію і утверджувати нас в переконаню, що українського народу годі буде довше тримати під решетом, що він повинен, і то в недалекій будучині, вийти з темряви на сонце і перед лицем світа явити ся як новий, від природи богато вивинуваний діяч на видівній історії світа.

Та ідея мусіла остаточно передерти ся також до мозків наших противників і переконати їх, що витрачуване сил на „zniszczenie Rusi“ єсть каригідною похлябкою, з котрою треба остаточно зірвати. Світліші з

Поляків, люди, котри новінізм не забив памороків, котрі знали історію, а рівночасно не втратили розуміня житя і его непереможних прав зрозуміли, що годі довше піддержувати дотепершній уклад сил народних і суспільних в Галичині, не наражаючи краю на непредвиджені катаклізи і втрати. Нова виборча ординація до державної ради прискорила отсе рішенє, а гроза надходячої війни поставила перед очима обох народів страшне „мементо!“ Незіснутий мякуш галицького населеня зрозумів, що коли нам — завтра грозять боротьба з великим зовнішнім ворогом, то нині треба покінчити домашню війну з собою.

Віденське правительство також заняло ся ближше і пильніше тою справою, а німецькі часописи, котрі до недавна не хотіли нас навіть знати, писали тепер, що українсько-польске порозумінє єсть не тільки первоградною австрійською справою, але висуває ся до ряду актуальних питань європейської політики.

При невтомних заходах представників обох народів і дякуючи мудрому і тактовному веденю тої важної справи з боку краєвого і центрального правительств, прийшло остаточно до такого порозуміня, що репрезентант українського народу міг заявити: „ту немає ані побідників, ані побіджених, бо одних і других побідила ідея“.

Такі слова в устах провідника „меншости“, се щось незвичайного, се прямо історична заява. Там, де від довгого часу були тільки побідителі і побіджувані, де панувала тяжка атмосфера невдоволеня одних, а непевности других, де почутє кривди висіло під стелею, мов чорна, градова хмара, там нараз починає ся прояснювати ся, виглядало сонце крізь мрак і до грудий, перетомлених гнилою задухою пивниц, вливалась ся арома весни. Щось бадьорого, молодецкого, здорового заворушило ся в краю і люди, не зважаючи на тяжкі матеріальні умови, на недорід і грошевий застій, сьміло дивили ся перед себе, відважно ставали в ряди армії, а то й на свою руку брали ся творити всілякі стрілецькі організації. Край почав вірити в свою будучність і готовив ся боронити ві до останної каплі крови.

(Дальше буде).

Говорили, говорили тай не доповіли!

(Δ) На засіданю польського кола соймowego ґр. Станіслав Тарновский, дізнавши ся про неприхильне становище польського єпископату супроти виборчої реформи, висловив був бажанє, щоби польський єпископат оповістив причини такого становища і тим також пояснив вірним послам-католикам, як они мали поступати в сій важній для краю і для монархії справі, бо годі брати дневникарські вісти яко автентичну вияву поглядів єпископату.

Пишучи про се становище польського єпископату в справі виборчої реформи соймовой, висловили ми свої сумніви, чи єпископат міг би з народного і духовного становища солідаризувати ся з всеполяками і подоляками, загално відомими прихильниками і опікунами наших галицьких москвичів, а крім того зазначили ми свої сумніви, що й церковні інтереси не могли б бути причиною опору польського єпископату супроти виборчої реформи,

бож рускі Владики яко ревні і щирі католики не могли б піддержувати виборчої реформи наколиб она містила постанови шкідліві для католицької віри і Церкви, а що наш єпископат стоїть за сею реформою, отже очевидно якісь інші причини спонукали польський єпископат до опорного становища. Тимто й ми висловили бажанє про виразне виясненє справи.

„Gazeta Narodowa“ з дня 16. цвітня с. р. подала широкий вивід підписаний членами польського єпископату, що має бути відповідю на згадану в горі інтерпеляцію ґр. Тарновського. Єпископат запевняє передовсім, що не руководив ся політичними зглядями, але позаяк склад сойму може впливати ухвалами на всі царини церковного, народного, суспільного, культурного і морального житя, а особливо на напрям прилюдного вихованя, тому се спонукало его до такого становища. Застерегає ся польський єпископат, що не має наміру вкорочувати політичних прав люду і є за здемокративованєм суспільности, але бажав, щоби права політичного посіданя християнського населеня не нарушувано, а в основних реформи виборчої добачає саме штучне ослаблюванє християнського живла в містах і місточках. Однак крім сего загалника у виводі єпископату не находимо ніякого конкретного доказу на сей дєлір.

Дальше запевняє сей вивід, що польський єпископат не є ворогом рускої народности і розуміє потребу узглядненя оправданих прав політичних Русинів, але в тої думки, що як раз до тривкої гармонії веде такий устрій виборчого права, котрий рівномірно узглядняє обі народности і що для того спільна участь в урні виборчій а не розділ на дві окремі причинить ся до згідного пожитя.

Коліб розуміти буквально бажанє єпископату до рівномірного узглядненя обох народностей, то виборча реформа повинна би Русинам признати без міри більше мандатів, як дійсно тепер признати хоче, бож руске населенє майже рівне чисельно польському (без жидів). Однак в виводу єпископату треба здогадувати ся, що слово рівномірно розуміти треба так, як розуміють подоляки і всеполяки, себ то, що Русинам за багатосте дає ся мандатів, а требаб теперішнє число підвишити хиба на 40. А що до згоди в спільній урні, то найкрасше показує дотеперішня практика, дотеперішні вибори, де вела ся завзята боротьба з підмогою підкуства, ковбаси і чарки. Як раз для усуненя сеї боротьби, що потрясала судорожно цілим краєм ще довго по перевесах виборах, для усуненя деморалізації може причинити ся виділенє мандатів призначених для одних і других.

Польський єпископат не хоче однак вдавати ся в подробиці начерку виборчої реформи, хоч над сими подробицями основно застановляв ся, бо не вважає вказаним прилюдне оповіщуванє в такій справі. Таким способом не доповів єпископат того, що думає, а лише відтак загално натакує, що побоює ся зрадікалізованя краю, небезпечного для прав релігії й етики і для звязаної з ними нероздільно народної культури, а так само не бачить в реформі достаточо обезпеченої меншости, котра має право до того в імя своєї моральної культури або хрестиянської.

Є се отже ті самі закиди, котрі підно-

сять подоляки і всеполяки, щоби не допустити Русинів до тої мінімальної справедливости, яка їм признає 62 мандати, бож не можемо зрозуміти, щоби руский єпископат міг прикладати руки до зрадікалізованя краю і загрожєня прав релігії і етики, наколиб реформа дійсно містила такі постанови.

Навпаки думаємо, що відказуванє другому народови, або широким верствам народним, належних їм прав виборчих, причиняє ся до викликаня радикалізму.

Поклик

до народного учительства рускої народности Брідщини!

Найтемнішою може закутиною цілої Галичини єсть повіт Броди. Навіть темна Лемківщина не дорівняла тій темноті і невідрадним обставинам, які панують в Брідщині. В цілій Галичині нігде не стоїть народне шкільництво так низко, як в Брідщині! Про якусь сьвідомість народно, про організацію між народом і не говорити!..

„Тьма тьмена і кромішна!“ се правдивий образ Брідщини. Про різні причини сего страшного стану заговоримо иншим разом, а тепер звернемо увагу на одну, чи не найважнішу може причину, а іменно на: „недостачу усього руху організаційного і просьвітнього, недостачу сьвідомости і солідарности між українським учительством“. Так, українське учительство Брідщини двигає тяжкий народний ґріх на собі за те, що до тепер сядло байдужнє.

Тоді, коли по інших повітах Галичини учительство має провід в просьвітнім і політичнім житю народу, коли усюди учительство народне вибиває ся на верх і здобуває щораз то ширші верстви народні для просьвити, для ідеї українства, тоді одиноке учительство Брідщини в XX. столітю спить препогано і чекає, аж мабуть інші за него зроблять лад в шкільництві і між народом, котрий до них належить! Чекають брідські сіроманці учителі, аж прийдуть Япанці і зорганізують їх!.. Ціла Галичина вже зорганізована в становім учительським тов-і „Взаємній допомочі“, одинока лишє Брідщина з своїм „сьвідомим“ українським учительством, як на посьмивовище, „на поворище сьвіта“ до сеї організації не належить!

Чи ж українське учительство Брідщини в цілої Галичини, ба, в цілої австрійсько-угорської монархії має бути вже найгірше? Чи ж нема в цілій Брідщині десять ідейних і сьвідомих людей, котрі всілибі загал або бодай частину учительства зорганізувати, та проґнати сю осидлість, безідейність і байдужність для станових і суспільних справ від брідського учительства? Чи ж крім марних боягузів і перекинчиків, нема між українським учительством Брідщини інших людей? Товариші і Товаришки! Чи не сором нам „українським педагогам“ бути так безідейними і так „смачно“ свати в XX. ст.? А хто ж буде за нас орати сю „народно ниву“, що в Брідщині від віків лежить відлогом? Чи довго позволимо ще ржавити „народньому плугови“? Та ж се до нас належить і за нас сего нікто не зробить, а тоті, котрі пишуть ся і називають ся „великими патріотами“, котрі народним учителям гордять і помітують неначє яким харцякою, ніколи сеї „народної нивки“ не зорють, бо колиб они були правдивими і дійсними добродіями, прихильниками і патріо-

тами народними, булиб П вже давно зорали, бож мали на се час, тим більше, що се люди незалежні! А мимо се, они до тепер сеї ниви не зорали і она чекає на наші руки! Погляньте на тов. Поляків, як они гарно у правляють свою народню ниву в Брідщині: експозитури Т. S. L. по руских селах ростуть як гриби по дощі, до нас ніхто з них й словечком по українськи відзивати ся не хоче, а мимо сего ще й організують ся і дня 1. мая 1913. закладають в Бродах своє станове „Ognisko“.

Чи ж маємо бути гірші від них? Чи той Українець вічно має лишати ся позаду? Чи ж наш Відділ скружний „Вз. пом.“ має спати? А може будуть між нами й такі (в Брідщині усього можна надіяти ся!), — що схотять — „ради чогось(?)“ вступити до чужого товариства, поминаючи своє? Се було би вже соромно! Погляньте, що вже тепер між нами діє ся! Ми не маємо значія ні в селі, ні в повіті, нас усюда ігнорують, нами гордять, помітують, нас легковажають, або уважають за своїх дачків і попихачів, а все тому, що ми не зорганізовані, не держимо ся разом, нема між нами єдності і дозволяємо собі — першому лучшому — тесати собі кілки на голві!

Наколи би ми були зорганізовані і держались сильно, солідарно, вміли постояти: оден за всіх, а всі за одного!... тоді наші „приятели“ і „прихильники“ не поступали би з нами так, як поступають тепер з тов. в Білявцях і в Дубю! Тоді нас би поважали инакше!

Тому просніть ся! Так довше бути не може!.. Організація українського учительства в Брідщині, скликає дня 1. мая 1913 загальні збори Відділу окружного „Взаїмної помочи учительської“ в Бродах, на котрих не повинно, не сьміє! бракнути ві одного Товариша і Товаришки, хто чує ся народним учителем(-лькою)! Звиває ся проте всіх Товаришів (шок), учителів(-льок), рускої народности, брідського повіта, щоби дня 1. мая 1913. о год. 2 по полудні явили ся на Загальних Зборах учительського Тов-а „Вз. помочи“ Відділ окружний в Брод-х в салі тов-а „Основа“ і до сего тов-а в цілі становой організації, без-услівно вписали ся. Час і пора дуже догідні, тому нікого не повинно бракнути!

„Хто не з нами, той проти нас, а хто проти нас, той нашим учительским ворогом!“
Організація.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знайомих.

Перед миром на Балкані.

Перед роземом.

Супроти урядового донесеня зі сторони Болгарії, що межі Болгарією і Туреччиною прийшло до супочинку, віденські круги висловлюють думку, що в останних днях не було ніяких більших битв і коли болгарські урядові круги уникають слова „розем“, а говорять лише про супочинок оружя, то треба се розуміти як заповідь дійсного розему.

Переговори в мировій справі мають розпочати ся нині на лінії Чатаалджи. Головну справу становить усталене болгарско-турецкої границі. Переговори будуть вести ся безпосередньо між Туреччиною і Болгарією. Десять-дневний супочинок оружя буде евентуально продовжений, коли би до 10 днів не прийшло до порозуміння.

Перевіз сербского війська зпід Скодри.

Дневник „Az Est“ доносить з Білгорода, що справа перевозу сербского війська зпід Скодри, яка наробила тільки клопоту правительству ізза блокади, вже щасливо розвязана, іменно рада адміралів флоту рішила від четверга в полудне знести блокаду для тих кораблів, які будуть перевозити сербске війско зпід Скодри. Сербія була доси в великім клопоті, бо не могла перевозити війська через Чорногору, бо там панув великий голод, отже не могла би відповідно заправлятувати свого війська, а крім того в останних днях наслідком сніжної заметіли дороги стали неможливими до походу.

Початок бойкоту австрійских товарів в Сербії.
„Česke Slovo“ доносить: Інсталяційні машини, вислані одною праскою фабрикою для цукроварні, яку оснував праский банк кредитовий в Болгарії, задержано по дорозі в Білгороді. Задержане сеї посилки означає початок бойкоту австрійских товарів Сербією.

Болгарско-румунські переговори.

Вчорашнє засіданє болгарско-румунської конференції в Петербурзі трвало півтора години. Праці конференції посувають ся успішно вперед. Ізза нестачі повновластий рішено відложити засіданє до повороту Сазонова, котрий вчєра виїхав до свого майна і буде там до поведілка.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Евстахія; римо-кат.: Божени. — В неділю: руско-кат.: Гертія; римо-кат.: Агнешки.

— **Всіх львівських членів Христ.-еуспільн.** Союзу запрошує на засіданє в неділю дня 20. цвітнія о год. пів до 5-ї в льокалі Союзу при ул. Хмельового ч. 15 — *Старшина.*

— **Стан здоровля Сьв. Отця.** Вчорашний бюлетни про стан здоровля Сьв. Отця звучить: Недужий провів ніч супокійно. Кашель був малий. Загалом наступила поправа. Теплоота вносила рвно 36°6'. В обявах грудного нежита замічено поправу. О 7-30 год. рано прибув до Ватикану др. Мархіяфава. В тій самій порі прибули там сестри і сестринця Сьв. Отця. Вночі в середині на четвер снав недужий кілька годин спокійно. Римські дневники доносять, що недужий був вчєра в лучшій настрою. Після вечернього бюлетина, виданого о 7-30 год., провів Сьв. Отець вчєрашній день добре, без горячки. Теплоота вносила вечером 36°8'. В день прийняв недужий кардинала Мері дель Валь і підписав папську булю, яка іменує кардинала Феррата папским відпоручником на Евхаристийній конгрес на Мальті.

— **Грізне пересилене в галиції, красвій політиці.** Переговори в справі соймової виборчої реформи розбиті. Розбила їх залава польских єпископів. Звітник виборчої предлоги гр. Ген. Ст. Бадені, прочитавши заяву єпископів зложив свій уряд, краківські консерватисти злучили ся з подоляками, а намісник др. Божиньский виїхав до Відня. Положенє без виходу. Двомісячні мовольні наради покінчили ся повним розгромом. Що тепер? На місницю др. Божиньский виїхав до Відня. Цілю его подорожи, як пише „Gazeta Pogonna“ є зложене звіту з положеня в краю, витвореного перебігом переговорів в справі виборчої реформи і єпископскою заявою. Рівночасно має зложити на місницю свій уряд до розпорядимости правительства; на рішенє намісника вилицуло становище, заняте крак. консерватистами супроти заяви римо-католицких єпископів. „Gaz Pogonna“ довідус ся, що імовірно цїсар не прийме відставки, а коли не дасть ся вирівнати нагромаджених противенств, с ойм буде розвязаний, а виборчу акцію вести буде намісник др. Божиньский. Коли би однак димісію дра Божиньского прийнято, урвав намісництва одержить один з висших урядників і его задачію буде перевести нові вибори. „N. Fr. Presse“ доносить зі Львова, що ізза пересилена в справі виборчої реформи становище маршалка Голуховского і міністра для Галичини Длугоша поважно захитанє.

— **Про вечерниці в 52. роковини смерті Тараса Шевченка в Коломиї** пишуть нам: Як що року так і сего відсвяткувала молодіж української гімназії память смерті Т. Шевченка вечерницями в великій салі „Каса опадности“. Мужеский хор під управою уч. VIII. кл. М. Дурдела зачав вечерниці пісню Чернявского-Ярославенка „Тахо гойдають ся“. Потім виголосив уч. VIII. кл. Яковінчук вступне слово, в яким ядерними, добре обдуманими речєнями подав значіне Шевченка в нашім письменстві. В промові вказав на ідеали поета, зазначаючи, що лиш дорогою Христової

науки двигне ся Україна, та звивав товаришів горячо, щоб они всіми силами стреміли до ідеалів Батька-кобзаря. Увертуру до опери „Die Ziegeinerin“ В. Бальфого відіграла знаменито орхестра на павзах представлєня трагедії „Павло Полуботок“, увертуру до оперетки „Наталка Полтавка“, „Похід чорноморских козаків“ і „Парадний марш“ укладу Ів. Шнабля. Грімкі оплески та кількакратне домаганє повторєня були нагородою за тяжку працю дрігента, що в короткім часі зумів вивчити та і зовсім добре і викінчено вивчені вгадані композиції. Що ваша гімназія має так добру орхестру, то заслуга самого п. директора Недільского, який сам заохочує хлопців до музики, позваляє їм збирати ся на проби в шкільних салях та сам до пізна вночі доглядає, а нераз і з власної кишені оплачує учителя музики. Деклямацію „Хатина“ Т. Шевченка виголосив зі зрозумінєм уч. IV. кл. Олексій. Дуже гарно представив ся мішаний хор, який оточивши свого дрігента проф. Ром. Шипайла, велично і збравурою відспівав з памяти „Другу вязанку народних пісень“ А. Вахнянина. Оплескам не було кінця. По відспіваню „Ще не вмерла Україна“ — зачало ся представлєня трагедії Ос. Барвіньского „Павло Полуботок“ (в скорочєню). Можна було сподівати ся, що ся трагедія буде, як на учеників, за трудною річею, щоб ві добре зрозуміти і відіграти, але зараз по першім актї зібрані побачили, що режисер проф. Д. Николишин задав собі немало труда, бо хлопці грали неначе справжні актори. Лучшого Полуботка (уч. Водоставский), Царя Петра уч. (Близнюк) або і князя Меншикова (Посацкий) не можна бачити і на нашій сцені. Всьо йшло гладко, рухи свобідні, деклямації було мало: диятого штука зробила на всіх велике вражіє, а хоч вечерниці скінчили ся пізно, бо о 12. год. вночі, всі учасники в доволенєм і признанєм для виконавців розійшли ся в найкрасшими споминами домів. Взагалї сї вечерниці належать в Коломиї до найлучших, які сего року були (а було їх 4). Виставляюча „Павла Полуботка“ ученики показали, якими ідеалами овїні три брата Барвіньські Володимир, Осип і Олександр, в котрих останній якби виконавць сих ідеалів трудить ся й до нині для добра і на славу Руси-України.

— **Подорож царя до Берліна.** Köln. Ztg. доносить, що цар приїде в маю до Берліна на вінчанє доньки цїсаря Вільгельма, ки. Вікторії Людвіки. Ціла європейська прєса приписує сій подорожи велике голітичне значіє тому, що в тім самім часі буде там англійский король і здає ся також і австрійский наслідник престолоа архікн. Франц Фердинанд. Була би се перша стріча члена австрійского Двора з царем Миколаєм, від коли настало непорозуміє з причини прилуки Босни і Герцоговини.

— **Заграничні робітники в Німеччині.** Reichsarbeitsblatt містить в оновідшнім своїм числі статью про приплив заграничних робітників до Німеччини. Із звіту легітимацій, які виставлено в 1908/9. р. заграничним робітникам в робітничій централі, виявляє ся, що до Німеччини прибуло до праці в 1908. р. 7909. р. 593.348 робітників, а в 1911/12. р. вже 729.575, а се 397.364 різничих і 332.211 промислових. Що до поодиноких держав представляють ся числа ось як: з Росії прибуло 281.000 Поляків, 17.927 Німців і 89.000 робітників иншої народности; з Австрії: 77.000 Русинів, 75.000 Поляків, 54.000 Німців, 26.000 Чехів і 27.000 иншої народности; з Угорщини 5.700 Німців і 17.000 Словаків і Хорватів; з Італії 52.000, а з Бельгії і Голяндії 62.6000.

— **Вирали „водну і колбасу“.** Голова читальні „ім. общ. Мих. Качковского“ у Львові прийшов на поліцію і з плачем розказає, що м. вночі якийсь незвісний „русский человек“, любитель отечества“ вкрав різні напитки, як „водку“, рум, пиво і т. д., і додає, охкаючи, що се вже не перший раз лучають ся крадежи в сій читальні. Поліція в страху, щоби хто й членів не покрав „обществу“ заняла ся справою, але ледво чи що винайде, бо се між „порядними людьми“ пропала сокира.

— **Демонстрації в Петербурзі.** Вчєра в роковині події в денських ковальнях, вибух в Петербурзі частинний страйк. В підміських робітничих місцевинах настали розрухи. Вже оноді вечером відбули ся домашні трусєніці, при яких поліція арештувала много осіб. Із нескім проспекті зібрав ся великий гурт робітників і почав співати революційні пісні, однак демонстрації перешкодила поліція. На передмісті уладили робітники з фабрики Лен-

тева демонстрацію, підчас якої увязнено одного робітника з червоным прапором. Також в кількох инших передмістях столиці зібрани ся робітники. В Лені минув вчєрашний день спокійно.

— **Продукція і продаж соли в Галичині в місяці люті 1913. р.** В люті с. р. вивозила продукція соли в Галичині 155.565 метр. сотн., а продаж 139.697 м. с. В тім самім місяці 1912. р. вивозила продукція 178.810 метр. сотн., а продаж 150.986. Як видно, продукція соли зменшила ся в 1913. р. о 23.245 метр. сотн., а продаж о 11.289.

— **Камінна струмилова згоріла.** Вчєра рано ввух в Камінці струмилової огонь, котрого жертвою впала жидівська часть місточка, а іменно цілий ринок. Одна особа, старший мужчина, згинув в полумїні. Около 200 родин о стало без даху над головою. Огонь вибух около год. пів до 8. рано в домі п. Леї Постльової, несподівано так, що мешканці лише в трудом уратували своє жите. Вдало ся рівнож вивести в горючої хати стареньку власничку дому п. Постльову, вайстаршу горожанку міста, яка числять 94 літ. Огонь, ізза нездарної ратуничкової акції переносив ся з хати на хату, аж цілий ринок внав его жертвою. Згоріли до тла два ряди домів, в котрих містили ся головно склепи міста. Склепи разом з товарами згоріли. Шкоду обчислюють на 600.000 до 800.000 К і то переважно без обезпеки.

— **Огонь з Камінки Струмилової доносить,** що вночі з 8. на 9. с. м. вибух огонь в Колозіві, в stodолі Івана Дзюби і при сальнім вітрі знищив зовсім 5 селянских загород. Шкода вносить 25.250 К, а була обезпечена на 7.000 К. Причина пожежі поки що не звїсна.

— **Пожежа в Стрийщині.** В Олексичах коло Стрия вибух огонь в неділю о 2. год. по півночі і знищив 5 господарств. Шкода вносить 30.000 К, а була обезпечена на 8.000 К. Се вже трєта пожежа в тім селі сего року.

— **Турецкі офіцери в австрійській новолі.** З початком балканської війни перейшло кілька турецких відділів границі австрійско-угорської монархії. Утікачів розміщено по різних містах, як: Йозефів, Капошвар і Міскольч. Турецкі офіцери вели велими вигідне жите і могли супокійно ждати на кінець війни. Однак туга за вітчизною не дала їм супокою і небавом вже кількох з них не стало. Останнього місяця пропав в Капошвара майор Мунтаз, а по нім поручник Гайрі — обом удало ся вернути знова до війська. Небавом написали також лист до майора Мустафа бєя, в яким описали єму борби на лінії Чатаалджи. Наслідок сего був такий, що оноді „пропав“ анов Мустафа бєй і капітан Шакур разом з одним турецким жовніром.

— **Драма в готелі.** Вчєрашньої ночі відібрав собі жите вистрілом з револьвера в однім з готелів при ул. Карла Людвика у Львові 22-літний бюровий практикант, Петро Василь Сенів, син будника з Новосілець коло Журавна. Причиною сего розлучливого кроку має бути нещаслива любов, бо при убитім найдено фотографію якоїсь гарної жєнщини зі словами: „Любому Петрусеви“ — Ніна.

— **Нове жєрєло нафти.** Під Гомбїном у варшавській губернії, відкрито недавно жєрєло нафти. В цілі видобування завязало ся там акційне товариство.

— **Відгомін замаху на короля Альфонса.** З Мадрита доносять, що там арештовано одного поліційного агєнта, який мав Аллегрому дати револьвер.

— **Гаразди російских переселєнцїв.** З Чємєровець, камянецкого повіта, на російським Поділю доносять до „Рада“: Останними часами перестали видавати переселєнцям легітимаційні карти і через се много переселєнцїв мусить переходити потайки через границю. Переселєнцям з далека приходять натєрпіти ся нераз великого лиха і митарств. Є много пняків, які вихисновують переселєнцїв таким способом: Збирають ся они по двох-трех і виходять за місто в поле, щоби полювати на переселєнцїв. Коли побачуть, що їде віз з переселєнцями, спивняють его і кажуть собі дати карбованець, чи два на горівку, бо инакше оден буде кричати, а другий побіжить за стражником, щоби арештував переселєнцїв. Люди чужі, їдуть посайка, боать ся і скидають ся їм на горівку. Много заробляють на переселєнцях і ті, які їх перєрєбляють за кордон, так звані „агєнти“. Се дійсні паукі-кровопийці. Хоча їх і карають тюрмою, або засланєм, та они так добре заробляють і рід-

ко попадають ся в руки влади. Звичайно переселенець ніколи не видає агента. Агенти сі мають своїх людей. На границі він має такого чоловіка, який веде їх через ріку Збруч. Сему платять він за кожного переведеного добрі гроші. Але коли агенти бувають кровопийцями, то ті, які переводять через ріку, є справдішними грабжниками. Буває так, що він переносить їх на плечах через ріку і як прийде на середину ріки, каже собі дати гроші, бо кине в воду. Переселенець годить ся зі страху і платить. Але агент, який продає корабельні карти, мусить кожний раз переходити за границю через митницю і тоді переселенці жадають в него звороту грошей, які забрав їм переправник. Коли російський агент віддасть переселенців заграничному агенту, то єго митарства з тим кінчать ся. Австрійський агент має їх годувати, доставити зелізницею до корабля і продати корабельну карту. Російським агентам платять переселенці за доставу за границю, платять і сегобачний агент, бо їх там є багато і кожний хоче продати більше корабельних карт на проїзд кораблем тої фірми, у якої є він агентом.

— **Перестрах підчас театральної вистави.** Оноді повстав в міській театрі в Празі підчас вистави „Розмергольма“ Ібсена страшний переполох. На галерії почали кричати „горить!“, а гості на сі слова кинули ся до виходів, де повстала велика глота. Небавком пересвідчили ся, що тревога була фальшива. Директор театру вийшов на сцену і успокоїв видців і сі заняли внова свої місця.

Голод на Гуцульщині.

Одержуємо до поміщення отсі дві відозви:

(I) Зближає ся велике свято весни, сьвято радості, пісень, любови, єднаня!.. Кільки ясных образів з сим словом воскресєа у нашій душі! Кілько звуків гагілок, пісень, дєвонів веселого сьміху — заграє при тїм слові в вашій уяві!..

Чи є де сїмя на нашій землі, яка вєздєлегідє не ладилась би сєй празник достойно стрічати? Чи є де матір, яка не рада найбільшою радостію озарити сєй воскресний дєнь своєї дитини?

І будуть по наших хатах угинати ся столи від всякого добра. Будуть горами зниматись солодощі, будуть струєю литись напїткї.

І найбільшїа сїмя, почорвіла від посту та праці, в тїм днї засїдає до сьвяточно заставленого стола.

І вєсім стане радїсно, легко, весело.

Чи справді вєсім? Не вєже нам, за сими повними столами і не привидить ся примара голоду, що снує ся тепер нашими чудними, зеленими верхами?..

Не вєже за веселим сївом, за радїсним гомоном, за бренькотом повних склянок — ми не почуємо жалїбного голосїння гїрських трембїт, що далекими верхами кличє нас голосом розпукї?

Не вєже в радїсним гомонї наших здорових свїтих дїтвїй не причує ся нам тихє хлипанє голодної дїтвори нашої верховини?

Не вєже сьвідомїсть, що тоді, в тїм днї, коли ми тїшимось всякими достатками — там, серед зелених гїр, гинє з голоду краса, гордїсть, пишнїй цвїт нашого народу, не перемїнить нам солодощів на полин?..

Чаркї вина — на гїрку чашу цїкути?..

Нї, се неможливє, щоб ми байдужно пїрували не причинившєсь нїчим до сєго, щоб бодай в сєй один дєнь не дати сїм найбільшїм — кусника давно небаченого здорового хлїба.

Колї не сила наша одним замахом усунути страшнї обставини, які сєй стан річий спричинили, — то однак в нашої є силї бодай сєй один дєнь, на який простий народ ждє з тугою вєсь рік, зробити голодуючим справді днєм спокою.

Колї схочемо сєго, то ми можемо сє зробити.

Нехай сє не буде один гріш кинєний з неохотою в часї так великих сьвяточних вїдатків. Нї! нехай кожда хазяйка відїме зі сьвяточного пїру одну улюблену страву, чи улюблений напїток, до якого ми традиційно привикли, та нехай гріш, на сє призначєний, вложити на паску для Гуцулів!

І колї гріш, кинєний тїльки головою родини, забуваєть ся скоро і вєсїх наших членів родини лишає на боцї від участи в добрім

дїлї, — то таке виречєнє малої прїємности вєсїми членами родини, дасть нам сє почувє, що ми частинкою нашого власного добра справді подїлимось з иншими членами нашої великої родини.

Розтолкуймо по читальнях мїщанам та селянам, розповіджмо нашим дїтям дома і в школї, де ся Гуцульщина, як виглядає, як живуть її мешканцї й яке страшнє нещастє їх навїстало — а певно не знайдєть ся нїхто, щоб щирим сєрцем не пристав на сєй спосіб принесєня помочи сїм, котрі найбільше її потребують.

Нехай жїночї наші товариства займуть ся чим скорше зібранєм датків на сєю цїль, нехай закупить ся в найблизших гїрських мїстах відповідну скїлькїсть муки і мяса, і нехай на руки мїсцєвого комїтету роздасть ся все те у великїм тїжнї між найбільшїми гуцульськї родини.

Отже до дїла!

Серед своїх сьвяточних турбот — не забуваймо на наш обовязок — постаратись о паску і для забутих сьвітом, вмираючих з голоду Гуцулів.

Ол. Галичанка.

(II) Вїсть про страшнє положєнє Гуцулів, відозвала ся по нашій країні немов трївожний голос дєвону, що звиває всю сусїпнїсть на ратунок!

Щоб хоть найбільшїм постарати ся на сьвята бодай кусник хлїба, рїшила Жїноча Громада на своїм засїданю 16. с. м. підперти проєкт збирания жєртв коштом власної здержаности і відзиває ся отсїм покликком до цїлої українськї сусїпнїости: „Вїдмовте собі одного неконєчного вїдатку на ласощї, за лї шїть або хоть о б м є ж іть перед вєсім уживанєм так шкїдливого для людини алькоголю — а гріш, який мали Ви на сє ужити, вїддайте на паску для Гуцулів!“

У когє сєрцє не закаменїло ще на горє своїх близких, в когє є почутє обовязку подїлити ся з кусником хлїба з тїми, що єго давно не вїдїли, той бєзпроволочно вадїшлє сьвій даток на руки панї М. Білецкї у Львовї, ул. Шїмоновича ч. 5.

Щоб чим скорше порушїти як найшарпшї круги нашого громадянства, рїшено через сїх кілька дєнь, які трївати мє складка (грощї треба слати найдалшє до великого Четверга вкљючно) прибрати і тут сїстєму трїрок, дїятого, хто шлє грощї найповідомїть, когє ще в тїї цїлї звиває. Щоб однак справу не проволїкати, треба вакаєм оголошеня будуть вїпечатанї в часопїсєях, самому повїдомити про сє інтерєсованих рївночасно з висилкою грощей до Львова.

Жїночим громадам і вєсім, що розумїють конєчнїсть такої акції, кладе ся за обовязок, займитись як найгорячїше сєю пильною справою.

Подрїбнїй вїказ жєртв буде помїщений в часопїсєях, як не меншє і сє, в який спосіб сї жєртви ужїє ся — чи буде ся розсилати готовий хлїб, чи муку і кому сє роздїлено.

Що акція ся вїдповїдає бажаням загалу, вїдно із сєго, що того самого днїа на засїданю Жїночої Громади зїбрали панї сєйчас самї і мєжи собою 90 К.

Вїказ жєртводавцїв подаємо понїзшє з покликком: сїшїть з помочю і то чим скорше бо час дуже короткий!

ВП. С. Гуцул, О. Кисилєвска, М. Білецка, Д. Вергановска, О. Охримович, М. Чумова, М. Мудракова, А. Трушєва, В. Лїгнїска по 10 К, С. Пашкевичівна 5 К, др. Танячєвич, І. Стоцкїй, І. Туркєвич, др. Гїрняк по 1 К, др. Берєзницький і радн. Шєхович по 2 К, радн. Стефанович 1 К, др. Вол. Левницький 1 К, Гнатїшак 40 с, Угрин 40 с. і Н. Н. 50 сот.

Жауна, умїлїсть і письмєнство.

О. С. Б.

Скотив ся з Парнасу.

(„Увадок етики в лїтературї.“)

(Дальше.)

По студєнтах і студєнтках належало би дати мїсцє архїтектам, тїм висїм духам, що служать „штуцї“ і помїтують „побутовостю“ та „будєнностю“, а за те люблять страшнє природу. Уникають людїй, ненавидять „юрбу“, тому крїють ся і зами-

кають ся в своїх робїтнях перед влїзливим сьвітлом або вимикають ся і драпають ся „у д в їй к у“ по найвисших гїрських шпїлях, заглядають в чєлюсти і пропасти, в якїй би скорше і бєзпєчнїше мєжна по розкїшних, любовних сцєнах разом в обїймах знайти смєрть. Сє називаєсь висїм нїж невязаним житєм „для штуки“. Таке житє змалював нам Яцкїв в новелї п. н. Архїтвїр. (Гл. Смєрть Бога, ст. 20—30).

Зустрїнули ся двї єгзальтованї натурї, чи там пїсля новїтного стїлю двї артистичнї душі — Скультор, Дарїян і дївчина Ільона. Она їхала властиво до свого любка, але по дорозї задержала ся і зробила артистї Дарїянови, милу несподїванку. Она — станувши в робїтнї Дарїяна, не знати чому, чи по причинї гуляшого житя, чи в імї „вїльної любововї“, чи на правду в імї „штуки“ — сє вєже лишаємо до порїшеня гєроїнї і авторови — скидає з сєбє всю, одяг, і нї — сіло — нї — пало проговорюючи:

— Я люблю сєоє тїло. Ти артист, то покажу ся тобі!.. — стає перед Дарїяном так як її мама на сьвіт вїдала.

Чи не архїтвїр сє? Ах! сє улюблена тема, сє те невчєрпанє жєрело, з якого ненастанно черпає Яцкїв свої несмертнї теми, з якого немов з гравюки вїнувають ся єго грішнї музи. Сє єго манїя виводити такі моднї креациї, як Ільона, що їдє до свого любка, а по дорозї вєступає до артиста і показує єму „ad usum“ артизму свої рамена, свої груди, свої бєдра, сєоє тїло!..

Наколиж хто поважить ся виступити проти такої „штуки і поезїї“ і вїкажє єї шкїднїсть та назвє її по імєні „п ор н о г р а ф і є ю“, так зараз стануть проти такогє критика радикальнї „євшпани“ (сєю назву на означєнє правдивих, поступових критиків а ла Евшан вїнайшов Остап Грїцай; за сєй вїнахїд належить ся єму велика дяка!) на всю губу горлати: „Тут нїчого не вїдєш простованєм фактї, вїказанєм бєздонного нештванєм (Брєхнї!), ординарних наклєпів на нову українську лїтературу, та її авторів, — бо кажу, нема способу переконати чоловіка хорогє... і т. д., і т. д.“

Дїйсно! Нема способу переконати чоловіка хорогє!..

Бєру „Лїтературнїй Наук. Вїстник“ за рік 1913. кн. I, і на стор. 168. читаю: „З великих поєтичних амбїцій українськїй парнас в Галичинї упав лицєм до землї — тепер умїє тїльки по фєйлетонах розводити жалї на злєбну критику і на неї скла дати всю вину, впрочїм уступив мїсцє графоманам, а деякї недобитки калїчать тепер лише по польски вїршї „o tramwaju — marzycielu“.

„О стор. 171. тоїж книжки читаю: „Модєрнїзм... показав ся тїльки елєментом розкладу і не дав відновлєня... бачимо загальну втому і зневіру...“ А я додам: Колї в лїтературнїх творах мє вїяти здоровий дух, так повиннї докончє опєрти ся на здоровї основї народногє житя і етики.

Тому не сьміють морально хорї калїки і гробарї етики, а тїм самим краси, добра, штуки і пєсєнї осуджувати про „неуцтво“ тих, що стануть в оборонї етики. Хто хоче валати ся в болотї, того нїхто не спїняє, однак сусїпнїсть остєрєчи перед болотом є обовязлом кождогє етично думаючогє горожанина. Хто хоче порпати ся в порнографїї, нехай порпає ся, однак нехай рївнож затаїть собі той, що у вєсьмом є своїй границї і що поза границї властивої „штуки“ виходить, стає недорїчностю, карикатурою, шалом і кїнчить ся густо-часто... божевїлєм.

А якже... божевїлєм!

Деякї твори Яцкєва дашать вєже на правду таки... божевїлєм, Та вернїм до „Архїтвїру“. Отож приїшла нїч. В ночи Ільона сама встала і приїшла до него, Дарїяна, до єго лєжанкї під другою стїною та стала вадїтувати: — „Нинї рано тулила я твою голову до груди і не знала, чи Ти мїй син, чи я Твоє донєчка“. (стор. 26).

— „Обоє вїдчували, що якби хто третїй був тепер мїж нами, то вмер би“ (стор. 28.) І я вїрю сєму. Особливо, колї би тїм третїм був той любко Ільони, до котрогє нїби вїбрала ся в дорогу, але в дорозї застрягла і при Дарїяні зовєсім забула на свого любка.

Та й щє одну характеристичну правду про той „Архїтвїр-Ільону“ вїявив Яцкїв, а імєнно, що колї раз Ільона була слаба, а мама подала їй лїк, та Ільона трутила мамї кипятком в очї, бо лїк був горячий. (сторона 30).

Такий то собі „нумєр“ сєй ангєльськїй „Архїтвїр-Ільона“, що то лише з артистами жила по ночах в нїмї водила ся, аж вкїнци — їдучи, — прямуючи слїдом вєсїх декадєнтїв і модєрнїстїв — станула з Дарїяном на скєлї. Згладно не сама станула. „Штука“ не так хоче. Ми читаємо на ст. 30. Про сє ось як:

— Несї мене трохи.

— Взяв її одною рукою під плєчї, другою під колїна і вїс гїрєкою стєжкою.

— Ішов довго рївним кроком, аж станув на скєлї, вїдки отвїрала ся бєзконєчна, голу-ба прогалїна.

— Вдївив ся в дївчину — спала. При-тулив уста до її чола і розкїлив рамена.

— В мрачнїм нїзу розлєтїли ся платкї рожї на шпїлю!..

— На третїй дєнь в ранцї — рано вїтало сонцє величавїй вївтар і тїсєчї очїй губили ся в нїм, як в таємних ходах, якими блукає людска судьба.

Прочитаєш такий „архїтвїр“ і питаєш сам сєбє: що сє? Пїтав я вїших про гадкї і що правда — гадкї многих годили ся з моїми: неприроднїсть і вїдсталїсть. Бо у Яцкєва виступають здєбїлша тїпи не нашого сусїпнїства, образи не нашого житя, але як читаємо в Л. Н. В. I. кн. стор. 175, „вїкљючно своя тенденция і чїсто головнї, мозковї, фантастичнї образи“.

Навпакї — дє Яцкїв їдє слїдом Стефанїка, дє стане приглядати ся горю-дєлї нашого народа, там — на правду — перед нашими очима стає наш рїднїй, українськїй артист і поєт у нїм, так!

Згадаїти би лише Яцкєва „Поворот“ із збіркї нарисів і оповїдань „Казка про перстєнь“ або „Зєрно гїрчїцї“ та „Сонцє западає“ або „Тїхий сьвіт“ і иншї образкї, взятї з народногє житя і помїщенї в збірцї п. н. „Чєрнї крила“.

Иншї теми у Яцкєва вїдбївають вїд тамтїх страшно.

Хоч Яцкїв не любить критикї, хоч сам запєвняє, що „тепер настали деякї „здоровї“ критикї, що з татарською злобою накидають молодим талантам ровєнь будєнного житя“, хоч вєсїх тих критиків згїрдно називає „тїпними кнїжнїками і фарисєями“ та „низькими душами“, (гл. Чєрнї крила, стор. 86.) хоч всюдї підчєркує „гордо сєоє я“, то таки нехай знає, що шкода і єго таланту, щоб марнував ся на „порнографїї“ і на рїчах, які лишают ся не лише етичногє, але і естетичногє смаку.

Нехай сам Яцкїв вїдкажє: Що вартє артизм бєз етики?

Тут не ходить о оборону „парафіанщин“, але о оборону найвисших принципів, яким підчинити ся повинє кождїй поєт, отже і Яцкїв.

Та лєдвї, чи Яцкїв схочє те зрозумїти. Менї такаж шумлять єго слова, вичитанї в по слїднїм вїданю єго недорїчних, незрозумїлих і дивних нарисів і новєл п. н. „Смєрть Бога“ (стор. 82). Я неоправнїй анархїст і супроти „висших сил“ поводжу ся не раз дуже погано. Не встанючи навїть з мїсца, валю таку „силу“ на вїдлїть рукоятю і — ручка, що „опєрувала більшими мїрами“ — влїтає враз в головню богам на колїна. А надїйдє таких сил бїльшє, напрімїр цїла ватага — поваљу таксамо на вїдлїть, покотом, не встанючи навїть з мїсца, ге-ге!..

(Кєнєць будє).

Олександр Барвїнський.

Спомини з мого житя.

22. Занєпад рускогє мїщанства в Тернополї. Робота околу осьвідомлєня. Мїщанська читальня. Фондация кн. К. Острожского. Вїявдїи по читальнях. Популарнї і историчнї книжочкї для народу. Суд про них проф. В. Антоновича.

(Дальше.)

Найважнїшою однак галузю знаня для народу вважав я исторїю і тому на сє поле звєрнув головну бачнїсть, хоч на провїнцїї писати исторїю задля недостачї потрібних наукових засобів не було легкою справою. Товариство „Просьвіта“ вїдало „Исторїю Руси“ (князької доби) перепечатану з кїївських вїдань Івана Нєч уя-Лєвїцкогє, а що дальшї випускї початої І. Левїцкїм исторїї не являлї ся, забрав ся я до писаня даль-

ших частин, котрі видала „Просвіта“ своїм накладом а іменно: Історія Руси Ч. III. (Русь під панованем Литви і Польщі аж до злуки сих держав під панованем Ягайловичів) 1880 р., відтак Історія Руси Часть IV. (Русь під панованем Ягайловичів аж до підготовлення Люблинської унії (1882) і Історія Руси Ч. V. (Внутрішній стан Руси під панованем Ягайловичів аж до цілковитого зілляня Литви з Польщею в Люблинській унії 1569. (1884).

На сю мою працю звернув бачність проф. київського університету Володимир Антонович і подав оцінку III, і IV, часті в „Кієвській Старині“ за марець 1883 (стор. 649—651) а оцінку V-ої часті там же за серпень 1884 (стор. 708—710). Згадавши про дві перші часті (І. Н. Левицького) пише проф. Антонович даліше (подаю се перекладом з московщини): „Особливо по нашій думці, талановито уложені дві останні книжки (ч. III. і IV.), редакцію котрих „Просвіта“ поручила Ол. Барвінському. Спорудник ужив чимало труду до того, щоби приготувати ся до виконання своєї задачі: він пильно вивчив численні твори галицьких руских, польських і чужоземних письменників що до вибраної ним доби історії Руси, бачно слідив за ходом рускої історичної науки, користував ся єї новітніми розвідками і втворив собі ясне і виразне понятя про долю свого народу в даній добі часу, виложив її вельми доступно, але разом з тим задержав в оповіданню зовсім поважний і предметовий настрій; п. Барвінський не уживає ані поук ані тенденційних виходок; він оповідає просто і спокійно, але оповідані події звивають до народного самопознання більш грімко чим усякі фрази. Видно, що автор проникнутий сам глибоким народолюбивим чувством, свідомістю правоти свого народного діла і тому не вважає потрібним прибігати до іскуських способів для тенденційного освітлення подій.“

„В помові, котрою закінчена IV-та часть „Історії Руси“ п. Барвінський характеризує свою книжку отсими словами: „Відаючи ту працю нашим родимцям, примічаю, що не раз довелось описувати неодну сумну подію нашої минувшини, розкривати неодну ярку картину нашої щербатої долі; однак, у всім руководив ся я лиш любовию правди і безпристрастностію, та писав у науку і хосен народа... О скільки я відповів сим вимогам, се лишая благосклонному осудови наших учених істориків.“

„Ми не можемо, кінчать В. Антонович, не заявити повної згоди на такий погляд, з якого виходять п. Барвінський, і не признати, що по нашій думці він перевів его зовсім уміло і сумлінно.“

В книжці за серпень 1884 р. „Кієвській Старині“ оцінив В. Антонович V. часть моєї „Історії Руси“ виданої „Просвітою“, в котрій я подав образ внутрішніх відносин Руси від династичної злуки Литви з Польщею (з кінцем XIV. ст.) аж до цілковитого зілляня обох держав в одно політичне тіло на люблинським соймі 1569 р.

„Неперечно, пише В. Антонович, такий образ вельми трудно подати для публіки мало привичної до поважного читання.“ А вказавши на се, що треба в такім образі узгляднити, як его уложити, які труднощі побороти, пише даліше так про мою книжку:

„Мимо сих трудностей п. Барвінський виконав дуже гарно свою задачу, завдяки своїм методі: він строго логічно обдумав предмет, розвинув кожду его частину ясно, логічно і просто, а особливо умів усунути все другостепенне, неважне і скупти увагу читача виключно на сущних чертах зображеної ним картини. Він не затемнив ані разу головних черт історичної картини і представив їх на стілько випукло і наглядно, на скільки ясно і виразно зрозумів їх сам, вибравши матеріял з вельми численної і різнородної історичної літератури“. В дальшій виводі проф. Антонович обговорює цілий уклад моєї книжки і признає, що она написана „зовсім безпристрастно і об'єктивно“, і зазначає, що „такі книжки популярні подають не тільки певне знане суспільности, але мають для неї „поважне морально-виховуюче культурне значінє“.

Отся прихильна оцінка проф. В. Антоно-

вича спонукала мене до дальшої праці над популярним виясненем нашої бувальщини для широких народних верств, а що тоді як раз наближали ся 300-літні роковини засновин львівського Ставропигійського Братства, отже я нависав історичну розвідку п. з. „Ставропигійське Братство Успенське у Львові, его заснованє, дїяльність і значенє церковно-народне“ і присвятив сю розвідку „Першому і верховному Ставропигійському Братству на Русі при церкві Успенія Пр. Богородиці у Львові в пам'ять тристаїх років роковинь его заснованя. Сю розвідку видало товариство „Просвіта“ в 1886. р.

Розвідку про „Ставропигійське Братство“ переслав я сеніорови сего Інститута д-рови І. Шараневичови з просьбою, щоби Ставр. Братство приняло мене між своїх членів. Проф. Шараневич відписав мені на се: „Монографійка о Львівській Ставропигії єсть хороша. — Ваше желаніє — що до принятія в члени Ставропигії єсть вельми важне — я зь моєї сторони уцїлю і вєсьма силами всприти буду; поданье Ваше до Інституту запроотокованє внесет ся на одну зь слїдуючих видїлових сесій. Труднось формальна що до осущєствленія Вашого желанія може лежати лише в томь, що Всєсвѣтлѣйшій Господивъ Профєсоръ не обитають вь Львовѣ — и по провизоричному правительственному статуту з 21 Августа 1830 — который до сего часу, хотя в декотрых пунктахъ мериторично змінив ся, но формально єще вє силѣ єсть — може быти членомъ Ставропигії только: ein Mitglied dieser (Lemberger) Pfarr Gemeinde. До сего часу отъ г. 1788 овъ, коли рескриптомъ цѣсаря Іосифа II. Ставр. львівское братство поднесене зостало до значенія народно-церковного институту, выбирано членовъ только зь Львова, которы розумѣєся, що оставали членами, хотя бы по принятію зь Львова гдє инде переселили ся. О сколько мнѣ вѣдомо — лише Вл. Владиславъ Федоровичъ, обыватель зь Окна, висавый вь члєны дѣйствительны, не обитающій и не обывавшій вь Львовѣ. И що до Васъ, Всєсв. Госп. Профєсоръ буду старатись, о сколько моихъ силъ стане — тую формальную перепону усунути! Принятіє рѣшає остаточно генеральное собрание.“

Однак, хоч я в 1888 р. переселив ся до Львова і знов проф. Шараневичови згадав про мов бажанє, не міг він мимо всіх своїх сил перевести мого принятія в члени Ставр. Братства, бо там рішали впливи Маркова et cons. (Дальше буде).

1) Руслан, 1906, ч. 178. 4.

Телеграми

з дня 18. чвітня.

Відень (СКБ. Прибув ту ниві рано намісник др. Бобринський.

Софія. Бувший міністер Таков, котрий через довгий час перебував в Македоні, вніс в собранію заяв в справі ворожого становища сербських і грецьких властей супроти болгарского населєня в здобутих областях. При тім навів докази.

Люгос (ТКБ). Вчєра о 6. год. рано, відчули трясєне землі, котре трєвало лише кілька секунд.

Білгород. З причини хуртовини і снїгу від вчєра комунікація в цілїм місті перервана. Телеграфічні і телефонічні дроты попере ривані.

Будапешт. (ТКБ). Снїг перестав падати. Небо випогодило ся. Теплога низка. Телеграфічна і телефонічна сїть знищена.

Брошура:

Йосиф II. чи Ян Казимир?*

(з нагоди сьвѣткованя мнимої 250-літної річниці єствєваня Львівського Університету). можна набути в Адміністрації „Руслана“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

„ДОСТАВА“

Стов. зарєєстр. з обмєн. (дворазовою) порукою.

Дирекція: Львів, ул. Домініканська 11. Склади: Львів, ул. Руска 20. Станіславів, ул. Смольки 1. Перемишль, Ринок 26.

Поруцає свої богато заосмотрєні склади усяких церковних річий. Приймає усякі наприви, золочєня і переплєти. Достарчає дзвонів готових і після замовлєнь та стрійних дзвіночків. Поруцає церковних малярів, різьбярів, золотарів і підпрємців будови і наприви. Продає церковне і столове білє та срібло, правдивє, хінське і альпаку. Виготовлює хоругви і прапори для „Соколив“ і Чит. „Просвіта“.

Церквам-Членам дає 2% додаткового онусту при закуплї.

Кожда Церков, кождий Русин повинєн стати членом „Достави“.

Удїл 20 К, плативий також ратами; вписовє 1 К; дивідєнда за 1912 р. 7%. Часть зиску розділює „Достава“ на церковні і народні цілі.

Хто купує в „Доставі“ купує у себе; збільшує народне майно, попирає рідний промисл.

Інформацій удїлює дирекція, ул. Домініканська 11; на жаданє висилає цїнники. 484(26)

!!! Свій до свого !!!

Перший Український Висилковий Дім Музичних Струментів

ОРКАН

у Львові, ул. Тиха ч. 1.

поруцає по найдешєвших цїнах: скрипки басы, цитри, флєти, кларнєти, труби, бубни і т. д. та закладає цїлі сокільські, сїчові, читальняні й шкільні струнні або дуті оркєстри на всякий склад. Цїнник даром.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейского.

Замітка. Поїзди поспішні означєні гурбим друком. Години нічні від 6:00 вєчером до 6:00 рано означєні підчеркненєм часєл мінутних.

Вїзїзг зь Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:45, 3:45*, 5:46†), 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.
*) до Рїшєва.
†) до Мпани.
До Підволочиск: 6:10, 10:35, 2:27, 2:50†, 8:40, 11:13.
†) до Красного.
До Черновєц: 2:50, 6:10, 9:15, 9:37, 2:25, 3:05*, 6:28†), 7:55*, 11:00.
*) до Станіславова, †) до Коломиї. *) до Ходорова кождого попередного дня перед недїлюю і сьвятом.
До Стрия: 6:00, 7:30, 1:45, 6:50, 11:25.
До Самбора: 6:58, 9:05, 3:50, 10:56.
До Сокала: 7:35, 2:21, 8:00, 11:35*.)
*) до Рави рускої (лише в недїлі).
До Яворова: 8:40, 5:45.
До Підгаць: 5:55, 4:53.
До Стоянова: 7:55, 6:00.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6:25, 10:55, 2:42, 3:07†), 9:01, 11:30.
†) до Красного.
До Підгаць: 6:09, 1:21*), 5:15, 10:40§).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і недїлю.
До Стоянова: 8:12, 6:17.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаць: 6:28, 1:40*), 5:36, 10:59§).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і недїлю.

Поїзд поспішний зь Львова до Підволочиск відїздить о год. 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів II.

Поїзд особовий зь Львова до Красного відїздить о год. 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів IV.

Поїзд особовий зь Львова до Станіславова відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів III.

Локальні поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6:02.

Вїзїзг до Львова

на головний дворець:

З Кракова: 2:22, 5:45, 7:25, 8:50, 1:10 10:05, 1:30, 2:00§), 5:40, 7:25†), 8:25, 9:50.
*) з Тарнова.
З Підг. пощиск: 7:20, 11:30 2:15, 3:05, 10:30 10:49†)
†) з Красного.
З Черновєц: 12:05, 5:15§), 5:45†), 7:40, 10:25*) 1:55, 5:53, 6:25, 9:34.
*) зі Станіславова, †) з Коломиї, §) з Ходорова кождого слїдуючого дня по недїлю і сьвятї.
Зі Стрия: 7:28, 11:40, 4:25, 6:45, 11:00 і римо-кат. сьвѣта.
З Самбора: 7:50, 9:55, 2:10, 8:30
Зі Сокала: 7:10, 1:25, 7:57
З Яворова: 8:12, 4:20
З Підгаць: 11:10, 10:20
Зі Стоянова: 10:01, 6:30

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 7:01, 11:11 2:00, 5:10, 10:12 10:31†)
†) з Красного.
З Підгаць: 7:26*) 10:49, 6:29*) 10:01, 12:00§)
*) з Винник, §) з Винник лише в суботу і недїлю.
Зі Стоянова: 9:21, 6:11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаць: 7:08*), 10:31, 6:11*), 9:41, 11:43§)
*) з Винник, §) з Винник лише в суботу і недїлю.

на головний дворець:

З Брухович: що дня 6:55.